

УДК 81'42:159.9:343.98

<https://doi.org/10.33994/kndise.2026.71.18>

Загнітко Анатолій Панасович

*доктор філологічних наук, професор,
судовий експерт Вінницького відділення
Київського науково-дослідного інституту судових
експертиз Міністерства юстиції України*

*<https://orcid.org/0000-0001-7398-6091>
a.zagnitko@gmail.com*

Бібліографічний опис статті: Загнітко А.П. (2026). Науково-концептуальні основи лінгвосудової експертизи інтимно-текстового дискурсу. *Криміналістика і судова експертиза*, 71, 270–286. doi: <https://doi.org/10.33994/kndise.2026.71.18>

НАУКОВО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЛІНГВОСУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ІНТИМНО-ТЕКСТОВОГО ДИСКУРСУ

У статті здійснено комплексне теоретико-методологічне обґрунтування засад лінгвосудової експертизи інтимно-текстового дискурсу в умовах сучасної цифрової комунікації. Розкрита специфіка інтимного дискурсу, скваліфіковані його ознаки як об'єкта судової лінгвістики, визначені основні і/чи неосновні неінституційно-комунікативні практики з акцентуванням уваги на його високій контекстуальності та еліптичності. **Метою дослідження** постає обґрунтування науково-концептуальних основ лінгвосудової експертизи інтимно-текстового дискурсу та опрацювання алгоритму виявлення мовленнєвих маркерів схилення й домагання в цифровому середовищі з висвітленням лінгвістичної природи категорій «згода», «схилення» та «домагання» в різних дискурсивних практиках. **Методологічною основою** роботи стали семантико-текстуальний, прагматичний, дискурсивний та контент-аналіз реальних кейсів, що дало змогу адаптувати світові стандарти кримінальної лінгвістики до вітчизняних лінгвоправових запитів. **Наукова новизна** полягає в лінгвістичній кваліфікації мовленнєвих актів схилення та домагання, виявленні механізмів прагматичної трансформації інтимної лексики в інструмент вербальної агресії та обґрунтуванні запропонованого алгоритму для діагностування грумінгу в месенджерах, диференціювання останнього відповідно до ситуативно-комунікативних настанов. У **висновках** підкреслюється необхідність уніфікації експертних методик для мінімізації суб'єктивізму в оцінюванні

текстів інтимно-сексуалізованого змісту, що має теоретичне й прикладне значення для експертної та правоохоронної практик. Аргументований висновок про те, що схилення часто співвідноситься з мовленнєвим актом переконування, де ініційованою постає матеріальна вигода в обмін на лояльність та інтимність, а лінгвістичними маркерами таких мовленнєвих ініціатив постають відповідні лексичні, семантичні, морфологічні, синтаксичні та інші засоби.

Ключові слова: лінгвосудова експертиза, інтимно-текстовий дискурс, судова лінгвістика, мовленнєвий акт схилення, мовленнєвий акт домагання, грумінг, комунікативна стратегія, комунікативна тактика, цифрова комунікація, прагматика, маніпулятивна технологія, інтенція, лінгвістичний маркер, доказове мовлення, секстинг, вербальна агресія.

Zahnitko Anatolii

*Doctor of Philology, Professor,
Forensic Expert of the Vinnytsia Branch
of the Kyiv Scientific Research Institute of Forensic Expertise
of the Ministry of Justice of Ukraine,*

*<https://orcid.org/0000-0001-7398-6091>
a.zahnitko@gmail.com*

SCIENTIFIC AND CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF FORENSIC LINGUISTIC EXPERTISE OF INTIMATE-TEXTUAL DISCOURSE

To cite this article: Zahnitko, A. (2026). Naukovo-kontseptualni zasady sudovoi lnhvistychnoi ekspertyzy intymno-tekstovoho dyskursu [Scientific and conceptual foundations of forensic linguistic expertise of intimate-textual discourse]. *Criminalistics and Forensics*, 71, 270–286. doi: <https://doi.org/10.33994/kndise.2026.71.18>

The article provides a comprehensive theoretical and methodological substantiation of the principles of forensic linguistic examination of intimate-textual discourse within the context of contemporary digital communication. It reveals the specifics of intimate discourse, qualifies its attributes as an object of forensic linguistics, and identifies primary and/or secondary non-institutional communicative practices, emphasising its high contextuality and ellipticity. **The aim of the study** is to substantiate the scientific and conceptual foundations of forensic linguistic examination of intimate-textual discourse and to develop an algorithm for identifying speech markers of solicitation and harassment in the digital environment, highlighting the linguistic nature of the categories of 'consent', 'solicitation', and 'harassment' across various discursive practices. **The methodological framework** of the work is based on semantic-textual, pragmatic, discursive, and content analysis

of real-life cases, which enabled the adaptation of international forensic linguistic standards to the domestic linguistic-legal field. **The scientific novelty** lies in the linguistic qualification of speech acts of solicitation and harassment, the identification of mechanisms for the pragmatic transformation of intimate vocabulary into a tool of verbal aggression, and the substantiation of the proposed algorithm for diagnosing grooming in instant messengers, differentiating the latter according to situational-communicative intentions. **The conclusions** emphasise the necessity of unifying expert methodologies to minimise subjectivism in evaluating texts of an intimate-sexualised nature, which holds theoretical and applied significance for law enforcement and forensic practice. An argued conclusion that solicitation often correlates with the speech act of persuasion, where material benefit is initiated in exchange for loyalty and intimacy; the linguistic markers of such speech initiatives are represented by relevant lexical, semantic, morphological, syntactic, and other means.

Keywords: forensic linguistic expertise, intimate-textual discourse, forensic linguistics, speech act of solicitation, speech act of harassment, grooming, communicative strategy, communicative tactic, digital communication, pragmatics, manipulative technology, intention, linguistic marker, evidentiary speech, sexting, verbal aggression.

Постановка проблеми

У сучасній лінгвосудовій експертизі простежується активне зростання запитів на аналіз інтимно-текстового дискурсу, що охоплює цифрову комунікацію в месенджерах, приватне листування та соціальні мережі. Проблема полягає у відсутності напрацьованих уніфікованих науково-концептуальних засад для об'єктивної кваліфікації таких текстів, визначенні сфери їх поширення та характерних ознак. Інтимний дискурс за своєю природою є високо контекстуальним, еліптичним та насиченим індивідуальними смисловими кодами, що створює ризик суб'єктивізму в експертному оцінюванні.

Особливої значущості набуває необхідність розмежування добровільного самовираження особистості та ознак протиправних дій (сексуального схиляння, домагання, кібербулінгу, шантажу або втручання в приватне життя). Наявний інструментарій лінгвоекспертизи часто виявляється недостатнім для діагностування інтенцій мовця-адресанта в умовах дифузності ознак між приватним і публічним, що вимагає опрацювання новітньої методології аналізу інтимно-текстових одиниць як об'єктів судового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання лінгвістичного студіювання конфліктних текстів перебувають у центрі уваги і вітчизняних, і закордонних дослідників.

Фундаментальні теоретико-методологічні засади судової лінгвістики та лінгвокриміналістики розроблені в працях Лариси Шевченко, Дмитра Сизонова [14, с. 15, 25, 45–57] та ін. [4, с. 121–125; 5, с. 62–65], концептуально осмислені в студіюваннях Джона Олссона (J. Olsson [20, р. 101–123]), Елісон Джонсон (A. Johnson) [18, р. 12–21], Келлі Беннепорт (Kelly Bennenworth [16, р. 139–155]) та ін., які звернули увагу на прагматику коротких повідомлень та відмінність між офіційним спілкуванням та інтимно-особистим (Е. Джонсон), наголошуючи на особливостях прагматичного аналізу інтенційності та мовленнєвих стратегій у конфліктному дискурсі (К. Беннепорт). Водночас акцентуються труднощі юридичної інтерпретації багатозначних мовних одиниць у межах судового доказування (К. Беннепорт) і т. ін. Адаптація зазначених концепцій до вітчизняних лінгвоекспертних практик дає змогу верифікувати теоретичні моделі на матеріалі кримінальних проваджень.

Аналіз останніх публікацій свідчить про зміщення фокуса уваги дослідників на специфічні типи дискурсу, зокрема інтимний і приватно-комунікативний, в аспекті концептуалізації інтимності, гендерної лінгвістики та цифрових комунікацій (Ф. Бацевич [1, с. 105–137; див. також: 3, с. 28–65; 12, с. 705]). У фокусі уваги перебуває дослідження конфліктного й маніпулятивного складників у текстах приватного листування (Т. Радзієвська [11, с. 87–101]), де особливої ваги набуває діагностування прихованих смислів та розкриття комунікативно-прагматичних настанов. Істотною постає також спроба експертного оцінювання цифрового контенту, зокрема повідомлень у месенджерах та соціальних мережах [6, с. 23–28; 8, с. 45–72; 9, с. 85–94]) із висвітленням питань дифузії інтимного й публічного, почасти синтезу. Вагомими постають студіювання системи лінгвістичних доказів у справах про сексуальні схиляння і/чи домагання та розкриття ступеня відповідної згоди через призму мовленнєвих актів, що спостережуване в англійськомовній традиції. Так, Пітер Тірсма ґрунтовно розкриває структуру мовленнєвого акту згоди (Peter Tiersma [23, р. 83–103]), а Роджер Шоу пропонує власну методику виявлення того, як маніпулятор поступово змінює межі дозволеного в розмові, використовуючи двозначність (ambiguity), щоб приховати свої справжні наміри під маскою дружнього і/чи інтимного спілкування (Roger Shuy) [22, р. 17, 45, 67, 97–125].

Попри наявність ґрунтовних праць із судової лінгвістики, науково-концептуальні основи експертизи інтимно-текстового дискурсу залишаються фрагментарними, без необхідної цілісної системи. Поза увагою дослідників часто залишається опрацювання чітких параметрів розмежування експресивного виявлення почуттів від мовленнєвого підготування до невиправданих кримінальних дій, а також відсутність алгоритмізованої моделі аналізу багатоканальних і/чи мультимодальних інтимних текстів (текст + емодіз + медіафайли) як цілісного об'єкта лінгвосудової експертизи. У сучасній теорії

дискурсу та загальній судовій лінгвістиці науково-концептуальні основи експертизи інтимно-текстового дискурсу досі не формалізовані. Так, залишаються дискусійними питання диференціації інтимної лексики та мовленнєвих маркерів протиправних дій, відсутні чіткі критерії аналізу паралінгвістичних засобів (емодзі, медіафайли тощо) у структурі інтимного повідомлення, а також на сьогодні не опрацьовані алгоритмізовані моделі діагностування інтенційної стратегії адресанта в умовах «цифрової інтимності».

Мета дослідження

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні науково-концептуальних основ лінгвосудової експертизи інтимно-текстового дискурсу та структуруванні алгоритму виявлення мовленнєвих маркерів схилення й домагання в лінгвоцифровому середовищі.

Відповідно до поставленої мети завданнями статті є: 1) схарактеризувати специфіку інтимно-текстового дискурсу як об'єкта судової лінгвістики (визначити його межі, ознаки та структуру); 2) встановити лінгвістичну природу категорій «згода», «схилення» та «домагання» в різних дискурсивних практиках із малолітніми / неповнолітніми особами, що лінгвістично маніфестовані як схилення, домагання, погодження, а юридично кваліфіковані як розбещення, зокрема у приватному листуванні; 3) кваліфікувати систему мовних (лексичних, прагматичних) та паралінгвістичних (емодзі, пунктуація) маркерів, що вказують на наявність наміру, який переходить межі усталеного й дозволеного; 4) запропонувати орієнтовну модель експертного дослідження таких текстів для використання в лінгвоправовій практиці.

Виклад основного матеріалу

Інтимний дискурс є самостійним об'єктом лінгвосудової експертизи, оскільки має специфічні прагматичні, семантичні та комунікативні ознаки, релевантні для судово-експертної оцінки. Інтимний дискурс дефінований як форма персоналізованої комунікації, спрямованої на встановлення або підтримання емоційно-близьких, сексуалізованих або приватних міжособистісних відносин, що відбивається в доборі мовних засобів і стратегій. Стрижневими ознаками інтимного дискурсу є: а) приватність комунікативного простору; б) конфіденційність; в) експліцитна або імпліцитна сексуалізація мовлення; г) підвищена емоційність; ґ) знижений стиль; д) послідовно виражена адресатність; е) змінюваний комунікативний реєстр та ін.

Методологію лінгвосудової експертизи інтимного дискурсу становлять семантико-текстуальний, прагматичний (перехід від опису мовних фактів до їх функційного тлумачення через комунікативну мету), контекстуальний (перехід від тлумачення мовних ознак до

потрактування соціальної дії та інтенції як критичного для судового висновку), контент-аналіз (інструмент об'єктивної фіксації та систематизації лінгвомаркерів, що дає змогу перетворити якісні мовні ознаки на квантитативні індикатори).

Лінгвосудова експертиза інтимного дискурсу ґрунтована на між-дисциплінарному підході, що поєднує здобутки судової лінгвістики, дискурсології, прагмалінгвістики, психолінгвістики та юридичної науки. Наукові основи експертизи інтимного дискурсу передбачають чітке розмежування лінгвістичних і правових категорій, зокрема між описом мовних явищ і їх юридичною кваліфікацією (неприпустимість правових інтерпретацій експертом-лінгвістом). У межах дослідження категорія згоди розглядається як двобічний мовленнєвий акт-комісив, що маркує добровільне прийняття пропозиції та встановлення спільного комунікативного коду, тому що згода в інтимно-текстовому дискурсі – це експліцитне або імпліцитне вербальне підтвердження готовності до участі у певних діях, яка характеризується відсутністю маніпулятивного тиску, прагматичною однозначністю та симетричністю комунікативних позицій адресанта й адресата.

Категорія схиляння витлумачується як складний директивний мовленнєвий акт, мета якого спонукати адресата до виконання певних дій (часто протиправних або небажаних) через зміну його внутрішніх настанов. В інтимно-дискурсивних практиках схиляння постає цілеспрямованою комунікативною стратегією, що реалізується через низку перлокутивних актів (переконання, обіцянка, залякування), спрямованими на подолання мовленнєво-поведінкового опору адресата та формування в нього інтенції на вчинення дій, визначених адресантом. Схиляння завжди передбачає наявність ініціативної інтенції з боку суб'єкта.

Домагання в дискурсивних практиках потрібно кваліфікувати як директивність, ґрунтовану на порушенні комунікативних меж та ігноруванні мовленнєвих сигналів відмови, тому є всі підстави розглядати домагання в лінгвосудовому аспекті як ітеративну мовленнєву поведінку, особливістю якої є нав'язування сексуалізованого контексту всупереч волі адресата, вираженій через акти-відмови, та її супровід вербальною агресією, мовленнєвоповедінковим тиском або створенням наступального комунікативного середовища. Отже, згода постає консенсусною взаємодією (паритетністю), схиляння ж – це маніпулятивна взаємодія (→ прихований або очевидний вплив на волю), а домагання постає конфліктною співдією (→ пряма агресія та ігнорування волі).

Основними сферами вияву інтимного дискурсу постають: 1) ініціація → платформи знайомств, де активними є стратегії самопрезентації, первинного зацікавлення; 2) афірмація ↔ консенсуальність, де секстинг [17, р. 934–952; 18, р. 86–96; 19, р. 1727–1740] становить основний жанр; 3) емоційна підтримувальність через зміцнення по-

чуттєвих настанов: 4) деструктивність ↔ примусовість, у межах яких простежувана покровоковість мовленнєвих дій: умовляння → нав'язування → схиляння → домагання → (перевіряння меж дозволеного (від формального до інтимного, інколи емоційний шантаж (поміrkований → середній → високий (агресивний) / маніпуляція (із використанням інтимної інформації: «Якщо не..., то я розповім про...»)), систематичне використання директивних, оцінних та експресивних актів, спрямованих на сексуальну об'єктивацію адресата, попри його експліцитну / імпліцитну відмову; 5) запити на інтимність, що містять пряме або непряме запрошення на інтимну дію; 6) емоційні знущання, в межах яких функційними є стратегії, спрямовані на приниження і/чи знецінення особистості адресата, часто з використанням інсинуацій щодо сексуального життя, моралі чи почуттів.

У кваліфікації дискурсивних практик особливе значення має встановлення комунікативного наміру мовця, зокрема виявлення ознак примусу, маніпуляції, сексуального схиляння і/чи домагання засобами мови, в силу чого експертний аналіз такого дискурсу має здійснюватися з урахуванням комунікативного контексту, включно з форматом спілкування (приватне листування, цифрові платформи), статусом учасників та динамікою взаємодії. Усе це умотивовує необхідність стандартизації підходів до лінгвосудової експертизи інтимного дискурсу, яка є необхідною умовою для підвищення об'єктивності, відтворюваності та доказової цінності експертних висновків. Урахування останнього сприяє удосконаленню лінгвосудової практики у справах, пов'язаних із сексуальними правопорушеннями, домаганнями, порушеннями приватності та цифровими злочинами.

Інтимний дискурс у судово-лінгвістичному аспекті охоплює мовні дії, спрямовані на ініціювання, стимулювання або нав'язування інтимної взаємодії, набуваючи експертної значущості в тих випадках, коли умовляння може свідчити про схиляння, домагання або примус, пор.: «*Ти ж доросла, сама розумієш, що між нами може бути щось більше...*» (← схиляння). Лінгвістично значущими є імпліцитність інтимної пропозиції, апеляція до «нормальності» ситуації та зняття відповідальності з мовця. Аналіз інтимного дискурсу потребує інтеграції лінгвістичних і поведінково-комунікативних підходів (орієнтований на практичне застосування мовних знань для досягнення цілей у реальних життєвих ситуаціях), оскільки такі висловлення часто реалізують маніпулятивні стратегії: «*Я ж просто жартую, не будь такою напруженою*» (← домагання). Застосування методу прагмалінгвістичного аналізу дає змогу виявити маркери стратегії дискредитації реакції адресата, що регулярно супроводжує домагання й знижує здатність жертви до опору.

Інтимний дискурс завжди має чітко визначеного адресата, а мовні засоби послідовно адаптовані до його віку, статусу, емоційно-експресивних характеристик: «*Ти не така, як інші у твоєму віці, ти вже все розумієш*» (← схиляння малолітнього / неповнолітнього).

Висловлення містить передчасну дорослізацію адресата, що є типовою мовною ознакою схиляння. Завдання експерта полягає не у кваліфікації дій як злочину, а у встановленні мовних ознак примусу чи нав'язування: «Якщо не зробиш цього, я всім покажу наше листування» (« примус). Лінгвіст визначає наявність умовної конструкції з погрозою, що постає мовною формою вираження примусу, водночас не пропонуючи правової інтерпретації.

Дискурсивно-прагматичний аналіз уможлиблює простеження діалогової послідовності ескалації від нейтрального спілкування до інтимного тиску, пор., наприклад, динаміку схиляння в такому діалозі: «Ти мені подобаєшся» → «Між нами ж є хімія» → «Це буде нашим секретом», у якому покрокове озвучування вербалізованих інтенцій адресанта засвідчує поступове зняття бар'єрів і напруження зусиль для інтимної взаємодії. Часто в таких текстах можна простежити класичну для ситуацій грумінгу зміну комунікативних стратегій від фаз формування міжособистісних кордонів. Ознакою першої є використання пестливих звертань (*Сонечко, Лільчонок, Світлячок*), демонстрування повноцінного «розуміння» запитів малолітньої / неповнолітньої особи («...мені з тобою комфортно», «...я нахожу з нею, про що поговорити»), що формує ілюзію винятковості стосунків. Друга ж пов'язана з поступовим переходом від обговорення побутових тем до вербалізації спільних інтимних спогадів («...ту ванну», «...то що вмести спали», «...те сидіння, де цілувалися, яке пам'ятає твій смак»). Третя фаза пов'язана із запитом на «кружочки» (відеоповідомлення) та фотографії, що підтверджує перевіряння готовності малолітньої / неповнолітньої особи виконувати вказівки сексуального характеру.

Функційно навантаженими в мовленнєвих актах схиляння, домагання в межах інтимного дискурсу постають: 1) лексико-семантичні, зокрема емоційно-зabarвлені слова (*радість, кохання, скарб, чарівність* тощо), зменшено-пестливі утворення (*віднесенька, коханнячко, щастячко* та ін.), інтимно-провокативні похідні (*звabливенька, зайченяточко, світлячок* (від власного імені *Світлана*)) вульгаризми та прямі найменування геніталій і відповідних дій із послідовно деталізованими сценаріями їх реалізації («...хочу, щоб розстігнула ширінку», «...взяла в роті»). Такі вербальні елементи є експертно значущими ознаками інтимного дискурсу, тому релевантні для дослідження. До цієї ж групи можна віднести й найменування – маркери матеріального заохочення, стимулювання, наприклад, лексеми на зразок *бабки, iPhone, Дубай* як інструменти транзакційного схиляння; 2) об'єктиваційні метафори, особливо через використання порівняння, наприклад, малолітньої / неповнолітньої особи з дорогим і цінним для адресанта товаром («*машина з салона, «нульсова»*), що позбавляє жертву суб'єктності, перетворюючи її на інструмент задоволення; 3) прагматичні й стилістичні, оскільки часто динаміка

домагання ґрунтована на протиставленні малолітньої / неповнолітньої особи («молоденька», «без дітей», «нічого не висить») іншим дорослим, наприклад, жінкам («розтягнуті», «народжували», «обвислі») з використанням евфемізації, коли інтимно-сексуальне спілкування з дитиною називають «просто общенієм»; «довірливими бесідами», «розкриттям інтимних несподіванок», «відкритою розмовою», намагаючись змістити фокус із сексуального підтексту на товариський, дружній, основною ж інтенцією є вплив на адресата для скорочення дистанції: «Хочеш дізнатися, як цілються дорослі?». Зазвичай посилення схилення в інтимному дискурсі пов'язане з динамікою зниження стилю, його емоційною інтенсифікацією, повторюваністю звернень: «Ти така гаряча... уявляю, що з тобою можна зробити» («домагання»), «В усьому приваблива, особливо, коли торкаєшся твоєї близьки та потихеньку...» («домагання»). Експліцитна сексуалізація адресата без його ініціативи є лінгвістичним маркером домагання. До цього потрібно також додати активізацію контекстуальних ресурсів (натяки й імплікатури ↔ ескалація → примус), а також емоційно-афективних засобів (реакції, закоханість, пристрасть чи ревності): «Я тебе люблю» → «Не можу уявити, що хтось ще на тебе дивиться» → «Ти розумієш: ти тільки моя», що здебільшого простежується в динаміці діалогу.

Інтимно-текстовий дискурс сьогодні майже повністю змістився в цифрове середовище, тому аналіз емодзі та стікерів є не додатковим, а основним підґрунтям. У межах інтимного дискурсу особливого значення набуває послідовний вияв схилення і/чи домагання через поєднання тексту й візуальних елементів (фото, емодзі, відео), що є поширенням явищем у соціальних мережах [10; 7, с. 106–113]: 1) емодзі → доповнює, заміщує або підсилює, формує гібридний комунікативний акт, який містить інтимне чи сексуальне навантаження [6, с. 23–28]; 2) стікер-реакція → з хитрим / збудженим виразом обличчя як відповідь на нейтральне повідомлення, змінює його прагматику; 3) графічна інтенсифікація → текст: «Ти мене зводиш з розуму. 🤔👉👉» (візуалізація інтенсифікує семантику); 4) GIF-коментар (поцілунок, натяк на фізичну близькість). Таким чином відбувається формування візуально-лінгвістичного акту комунікації (референційне лінгвістичне супроводження, директивний запит на візуал (вимога, прохання або схилення до фотографування інтимних частин тіла), контекстуалізація представлення (фото в білизні → світлина без білизни тощо)).

Комунікативний намір адресанта часто виявляється через: а) повторюваність тих чи інших настанов, водночас ігнорування можливих і/чи наявних відмов адресата; б) зміну тактики після негативної реакції останнього, пор.: «Я не хочу про це говорити» ↔ «Та годі,

1 Наявність лексем і конструкцій суржикового зразка, зниженої семантики зумовлена використанням матеріалів оригінальних текстів

ти просто соромишся» ↔ «Один раз спробуй, побачиш, як приємно дивитися на ці частини тіла» (← домагання з ігноруванням відмови). Лінгвістично фіксується делегітимація волевиявлення адресата, що є стрижневою ознакою домагання.

Особливого значення в лінгвоекспертних практиках набуває аналіз цифрової комунікації, де інтимний дискурс здебільшого має серійний і влізливий характер: «Я буду писати, доки ти не відповіси» (← примус у месенджері). Форма дієслівного майбутнього часу з модальністю неминучості реалізує комунікативний тиск адресанта, який у цьому разі ігнорує думку та волевияв адресата.

Під час дослідження дискурсивних практик загалом та інтимних зокрема необхідна стандартизація експертних критеріїв, що передбачає діагностування наявності і/чи відсутності уніфікованих моделей погроз, сексуалізованої лексики, повторюваності імперативних конструкцій та ін., що забезпечує відтворюваність висновків, їх об'єктивованість: «Ти ж розумієш, що інакше не вийде» (← типова формула примусу). Імплицитна погроза без прямого називання наслідків є стандартизованим маркером примусу.

Лінгвістичний аналіз дає змогу об'єктивувати вияв тиску через врахування мовних форм, що є особливо важливим у справах, де відсутні інші докази, пор., наприклад, сукупність ознак домагання на зразок сексуалізованих звертань, повторюваних пропозицій, ігнорування відмов, знецінення реакції адресата та ін. Сукупно аналізовані мовні явища формують дискурсивну модель домагання, що узагальнено в послідовному розмежуванні категорій схиляння, сексуального домагання та примусу (див. Табл. 1, 2).

Важливо зазначити, що мовленнєвий акт схиляння і/чи домагання в інтимному дискурсі досить рідко постає в чистому вигляді, оскільки він є композитним і найчастіше співвідноситься з такими актами, як: 1) директиви (накази/прохання): «Зніми мені відео», «Вишли фото», «Знімай усе без білизни», що є прямим спонуканням до тих чи інших дій; 2) комісиви (обіцянки): «Там буде безлімітна сума бабок», «Я куплю тобі айфон», «Поїдемо в Дубай», де обіцянка є пасткою; 3) експресиви (оцінки): «Ти мені подобаєшся», «Очі хитренькі», «...усі місця твої завбливі», в яких оцінка зовнішності малолітньої / неповнолітньої особи є початковим етапом сексуалізації; 4) асертиви (твердження-маніпуляції): «Це кримінал», «...це совращеніє малолетніх». У цьому разі особливо істотним є той факт, що в діалозі адресант може сам констатувати неправомірність своїх дій, використовуючи це як елемент небезпечної гри, що посилює мовленнєвоповедінковий контроль (див. Табл. 3). У таких моделях продуцент інколи опрацюює стратегію захисту на випадок затримання, плануючи стверджувати, що він «просто общається» й між ними немає сексу, та й навіть, якби був, то «...совращенія малолетніх – це кримінал», а в нього з реципієнтом було лише відкрите обговорення. Тому адресант може констатувати, що такі взаємини за згодою аж ніяк не є розбещенням малолітніх / неповнолітніх («Це ж разом захотіли цього»).

Таблиця 1.

Лінгвістичні критерії розмежування схиляння, домагання та примусу в інтимному дискурсі

Критерій	Схиляння	Сексуальне домагання	Примус
Комунікативна мета	Формування готовності адресата до інтимної взаємодії	Нав'язування небажаної інтимної уваги	Досягнення інтимної дії всупереч волі адресата
Характер волевиявлення адресата	Формально зберігається можливість згоди/відмови	Волевиявлення ігнорується або знецінюється	Волевиявлення адресата нейтралізується
Ступінь тиску	Низький або помірний	Стійкий, повторюваний	Високий, ультимативний
Типові мовні стратегії	Переконання, лестощі, нормалізація	Повторюваність, сексуалізація, дискредитація відмови	Погроза, шантаж, умовність
Модальність висловлень	Оціночна, гіпотетична	Наполеглива, директивна	Категорична, імперативна
Сексуалізована лексика	Імплицитна або завуальована	Експліцитна	Може бути відсутня або інструментальна
Реакція на відмову	Зміна тактики або припинення	Ігнорування або висміювання	Ескалація тиску
Контекстуальна повторюваність	Обмежена	Систематична	Інтенсивна, з наростанням
Ознаки маніпуляції	Апеляція до емоцій, «винятковості» адресата	Газлайтинг, знецінення меж	Використання страху або залежності
Лінгвістичний індикатор ключового типу	«Ти ж сам(а) цього хочеш»	«Та годі, не перебільшуй»	«Інакше будуть наслідки»

Таблиця 2.

Типові мовні формули (порівняльний блок)

Категорія	Фактичний матеріал
Схиляння	«Це ж між нами, нічого поганого тут немає»
Домагання	«Я не відчеплюся, поки ти не погодишся»
Примус	«Якщо відмовиш – я все розповім»

В інтимно-текстовому дискурсі (мовленнєві акти схиляння) виявлювана прагматична трансформація, підтвердженням чого є функціонування інтимної лексики, яка в нормативних наративах слугує для вираження прихильності, а в цьому разі перетворюється на інструмент вербальної агресії та підпорядкування, де основною метою адресанта є деструкція особистісних кордонів адресата. У та-

ких актах функційно навантаженою постає комунікативна стратегія створення альтернативної реальності, підтвердженням чого є те, що динаміка схиляння починається не з сексу як такого, а з ізолювання малолітньої і/чи неповнолітньої особи. Для цього систематично використовують мовленнєві акти дискредитації теперішнього життя реципієнта, негативної оцінки його родинно-побутових взаємин із наголошенням їх токсичності («дурдом», «повний бардак», «свинство», «тиранія») і водночас формуванням комісивів (обіцянок) ідеального майбутнього («Дубай», «бабки», «спокій», «рай» → «раювати», «раювання»). У таких і подібних випадках адресант використовує тактику мовленнєвого тиску, намагаючись переконати особу в необхідності розриву зв'язків із родиною та звичним середовищем на користь стосунків із ним, тому місце проживання називають «дурдомом» та «божевільнею», переконуючи, що їй потрібно «Вибратись любими способами туди, де буде спокійно, надійно і безпечно», а це можливе лише поруч із ним. Водночас відбувається систематичне акцентування або на грошах з обіцянкою купити яку-небудь неймовірно дорогу й рідкісну річ як предмет гордості та заздощів з-поміж ровесників («iPhone», «безлімітна сума бабок»), або на спільному безтурботному відпочинку за кордоном («Дубай», «Занзібар»), де вони будуть «Тратити бабки, наслаждатся життям» й ніхто не набридатиме. Усі використовувані комунікативні стратегії й тактики спрямовані на формування емоційної залежності, тому адресант зазвичай заявляє, що його поведінка та ставлення до адресатки залежать винятково від її «максимально позитивного ставлення» та слухняності.

Таблиця 3.

Співвідносність мовленнєвих актів

Мовленнєвий акт	Фактичний матеріал	Функція в інтимному дискурсі
Експресив (комплімент/оцінка)	«волоси твої мені подобаються», «хитренькі глазки»	Сексуальне маркування зовнішності малолітньої / неповнолітньої особи
Асертив (твердження)	«ми тоді вмести спали», «ту ванну»	Легітимізація минулого сексуального досвіду як норми.
Комісив (обіцянка)	«я тобі куплю айфон», «буде безлімітна сума»	Створення транзакційної моделі стосунків (секс за блага).
Директив (наказ/ спонування)	«зніми мені кружочок», «вишли фоточки»	Реалізація сексуальної влади та отримання контенту.

Загалом схиляння часто співвідноситься з мовленнєвим актом переконування, де аргументом постає матеріальна вигода в обмін на лояльність та інтимність. Тому тестування рубежів в інтимно-текстовому дискурсі часто маскується під директиви-прохання, які поступово стають усе відвертішими, де спочатку «... запиши мені якесь відео» (невинне прохання про контакт), а потім «... якесь таке, щоб я

бачив» (уточнення візуального ряду), кінцевою ж точкою є вербалізація сценарію («...*шоб ти сама ростігнула... взяла*»). Динаміка домагання виявляється в переході від невизначених директив до деталізованих інструкцій сексуального характеру (див. Табл. 3).

Висновки

В інтимно-текстовому дискурсі в реалізації схиляння як комунікативної дії відбувається підміна функцій мови – замість встановлення емоційного зв'язку мовні одиниці стають інструментами вербально-го примусу та контролю. Тому схиляння постає не окремою фазою, а цілісною послідовністю вербалізованих компонентів, що складається з комісивів (обіцянок), директивів (наказів) та експресивів (сексуалізованих компліментів), які сукупно створюють тиск на жертву. Використання пестливих звертань паралельно з обговоренням кримінальної відповідальності («це кримінал») у таких мовленнєвих актах свідчить про створення деструктивної мовленнєво-поведінкової близькості, що є маркером грумінгу.

Увесь обсяг обстеженого матеріалу свідчить, що інтимно-текстовий дискурс у судово-лінгвістичному аспекті є специфічною комунікативною системою, де інтимність перестає бути приватною категорією і стає об'єктом лінгвоправової кваліфікації. Його стрижневими ознаками є висока контекстуальність, еліптичність та використання індивідуальних смислових кодів. Мовленнєві акти схиляння та домагання мають композитну структуру, реалізуючись через ланцюг «директиви – комісиви – експресиви», де маніпулятивні стратегії агресора спрямовані на поступове руйнування особистісних кордонів жертви.

Аналіз практичного матеріалу підтверджує, що в межах інтимно-го дискурсу відбувається прагматична деформація: мовні засоби, що зазвичай виражають прихильність, трансформуються в інструменти вербальної агресії, мовленнєвоповедінкового контролю та сексуальної об'єктивації. Для неупередженої лінгвістичної експертизи недостатньо лише послідовного аналізу окремих слів, а необхідний комплексний аналіз динаміки діалогу, врахування паралінгвістичних засобів (цифровий контекст), виявлення прихованих стратегій заманювання та ін.

Перспективи дослідження пов'язані з вивченням ролі невербальних компонентів (емодзі, стікерів, медіафайлів та ін.) як повноправних складників інтимно-текстового дискурсу, що можуть радикально змінювати прагматику вербального повідомлення. На сьогодні актуальним постає створення уніфікованої методики для експертів-лінгвістів, яка б дала змогу чітко розмежовувати поняття «консенсусний інтимний флірт» та поняття «мовленнєва підготовка до розбещення», мінімізуючи суб'єктивізм оцінювання. Особливої уваги вимагає дослідження специфіки комунікативних стратегій

схиляння з урахуванням вікової категорії жертви та соціально-поведінкового профілю адресанта. Не менш істотним постає вивчення можливостей використання лінгвістичних алгоритмів і штучного інтелекту для превентивного моніторингу й автоматичного виявлення ознак сексуального домагання в цифровому просторі з можливим діагностуванням рівнів такого схиляння й домагання від причиново-активного до агресивно-наступального вимірів.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. Основи лінгвонаратології : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 292 с.
2. Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. 992 с.
3. Загнітко А. Лінгвістика тексту : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2023. 280 с.
4. Загнітко А. Лінгвосудова експертиза інтимно-дискурсивної комунікації: теоретико-методологічні засади. Актуальні питання судової експертології, криміналістики та кримінального процесу : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 10 груд. 2025 р.) / за заг. ред. М. Є. Кисельова. Київ : Ліра-К, 2025. С. 121–125.
5. Загнітко А., Криловська Ю. Лінгвістичні індикатори спілкування сексуального характеру в цифровому листуванні: критерії та межі тлумачення в семантико-текстуальному дослідженні. Судово-лінгвістична експертиза в умовах воєнного стану : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Київ, 24–25 листоп. 2025 р.). Харків : ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2025. С. 62–65.
6. Загнітко А. П., Троян А. В. Особливості сучасного електронно-го спілкування: вербальні та невербальні ресурси. Слобожанський науковий вісник. 2024. Вип. 5. С. 23–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/philspu/2024.5.4>
7. Кондратенко Н. В. Фактичне твердження та оцінне судження. Прикладна лінгвістика на Півдні України. Вінниця : ТВОРИ, 2022. С. 106–113.
8. Маріан В. Сила слова. Як коди, які ми використовуємо, щоб думати, розмовляти й жити, змінюють наш розум. Харків : Vivat, 2025. 272 с.
9. Наваро Дж. Словник мови тіла. Секрети невербальної комунікації. Харків : Vivat, 2025. 192 с.
10. Нестеренко С. Соціальні мережі як інструмент сучасної інформаційно-психологічної війни. URL: <https://surl.li/fhjxyd> (дата звернення: 16.03.2026).
11. Радзівська Т. В. Нариси з концептуального аналізу та лінгвістики тексту. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2010. 491 с.
12. Словник української мови : В 11-ти т. Т. 1–11. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
13. Словник української мови: В 20-ти т. Т. 1–13. Київ : Наукова думка, Український мовно-інформаційний фонд НАН України, 2012–2022. URL: <https://sum20ua.com> (дата звернення: 20.03.2026).
14. Шевченко Л. І., Сизонов Д. Ю. Лінгвістична експертиза / за ред.

Л. І. Шевченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 244 с.

15. Юсупов В. В., Атаманчук В. М., Саковський А. А. та ін. Науково-методичні основи судово-лінгвістичної експертизи писемного мовлення : метод. рек. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2025. 80 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/48e0c483-78fa-452a-a7b7-d0564106383c/content> (дата звернення: 16.03.2026).

16. Benneworth K. Sexual offences. Negotiating paedophilia in the investigative interview: the construction of sexual offences against children. The Routledge Handbook of Forensic Linguistics : [Malcolm Coulthard & Alison Johnson]. London and New York: Routledge, 2010. Pp. 139–155.

17. Jewkes Y., Wykes M. Reconstructing the sexual abuse of children: “Cyber-paeds”, panic and power. 2012. Vol. 15, Issue 8. P. 934–952. DOI: <https://doi.org/10.1177/1363460712459314>. (дата звернення: 20.03.2026).

18. Johnson A., Coulthard M. An Introduction to Forensic Linguistics: Language in Evidence. London: Routledge, 2007. 237 p.

19. Judge A. “Sexting” Among U.S. Adolescents. Harvard Review of Psychiatry. 2012. Vol. 20, No. 2. P. 86–96. DOI: <https://doi.org/10.3109/10673229.2012.677360> (дата звернення: 20.03.2026).

20. Olsson J. More Wordcrime: Solving Crime With Linguistics. London and New York : Continuum, 2009. 189 p.

21. Reed E., Wong A., Raj A. Cyber Sexual Harassment. Violence Against Women. 2019. Vol. 26, Issue 12–13. P. 1727–1740. DOI: [10.1177/1077801219880959](https://doi.org/10.1177/1077801219880959).

22. Shuy R. W. Creating language crimes: How law enforcement uses (and misuses) language. New York : Oxford University Press, 2005. 194 p URL: <http://hdl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/8642/1/100.pdf> (дата звернення: 20.03.2026).

23. Tiersma P. The Language of Consent in Rape Law [B:] The Language of Sexual Crime. London : Routledge, 2007. Pp. 83–103. DOI: [10.1057/9780230592780_5](https://doi.org/10.1057/9780230592780_5). URL: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9780230592780_5 (дата звернення: 20.03.2026).

References:

1. Batsevych F. (2025). *Osnovy linhvonaratólohii : monohrafiia* [Foundations of linguonarratology]. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv [in Ukrainian].

2. Zahnitko A. (2019). *Suchasnyi linhvistychnyi slovnyk* [Modern linguistic dictionary]. Vinnytsia: TVORY [in Ukrainian].

3. Zahnitko A. (2023). *Linhvistyka tekstu : navchalnyi posibnyk* [Text linguistics]. Vinnytsia: TVORY [in Ukrainian].

4. Zahnitko A. (2025). *Linhvosudova ekspertyza intymnodyskursyvnoi komunikatsii: teoretyko-metodolohichni zasady* [Forensic linguistic examination of intimate-discursive communication: theoretical and methodological foundations]. Aktualni pytannia sudovoi ekspertolohii, kryminalistyky ta kryminalnoho protsesu: materialy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, Kyiv, December 10, 2025 / za red. M.Ye. Kyselova. Kyiv: Lira-K, 121–125 [in Ukrainian].

5. Zahnitko A., Krylovska Yu. (2025). Lihvistychni indykatory spilkuvannia seksualnogo kharakteru v tsyfrovomu lystuvanni: kryterii ta mezhi tлумachennia v semantyko-tekstualnomu doslidzhenni [Linguistic indicators of sexual communication in digital correspondence: criteria and boundaries of interpretation in semantic-textual research]. Sudovo-lingvistychna ekspertyza v umovakh voienneho stanu: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, Kyiv, November 24–25, 2025. Kharkiv: NSC “ISE named after Hon. Prof. M.S. Bokarius”, 62–65 [in Ukrainian].

6. Zahnitko A.P., Troian A.V. (2024). Osoblyvosti suchasnoho elektronnoho spilkuvannia: verbalni ta neverbalni resursy [Features of modern electronic communication: verbal and non-verbal resources]. Slobozhanskyi naukovyi visnyk, 5, 23–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/philspu/2024.5.4> [in Ukrainian].

7. Kondratenko N.V. (2022). Faktychne tverdzhennia ta otsinne sudzhennia [Factual assertion and evaluative judgment]. Applied Linguistics in Southern Ukraine. Vinnytsia: TVORY, 106–113 [in Ukrainian].

8. Marian V. (2025). Sylva slova. Yak kody, yaki my vykorystovuiemo, shchob dumaty, rozmovliaty i zhyty, zminiuiut nash rozum [The power of language. How the codes we use to think, speak, and live transform our minds]. Kharkiv: Vivat [in Ukrainian].

9. Navarro J. (2025). Slovnyk movy tila. Sekrety neverbalnoi komunikatsii [The dictionary of body language. Secrets of non-verbal communication]. Kharkiv: Vivat [in Ukrainian].

10. Nesterenko S. (2025). Sotsialni merezhi yak instrument suchasnoi informatsiino-psykholohichnoi viiny [Social networks as an instrument of modern information-psychological warfare]. URL: <https://surl.li/fhjxyd> (accessed: 16.03.2026) [in Ukrainian].

11. Radziievska T.V. (2010). Narysy z kontseptualnogo analizu ta lihvistyky tekstu [Essays on conceptual analysis and text linguistics]. Kyiv: DP «Inform.-analit. ahentstvo» [in Ukrainian].

12. Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. In 11 vols. Kyiv: Naukova dumka, 1970–1980 [in Ukrainian].

13. Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. In 20 vols. Kyiv: Naukova dumka, Ukrainskyi movno-informatsiinyi fond NAN Ukrainy, 2012–2022. URL: <https://sum20ua.com> (accessed: 20.03.2026) [in Ukrainian].

14. Shevchenko L.I., Syzonov D.Yu. (2021). Lihvistychna ekspertyza [Linguistic expertise] / za red. L.I. Shevchenko. Kyiv: VPC “Kyivskyi universytet” [in Ukrainian].

15. Yusupov V.V., Atamanchuk V.M., Sakovskiy A.A., et al. (2025). Naukovo-metodychni osnovy sudovo-lingvistychnoi ekspertyzy pysemnogo movlennia [Scientific and methodological foundations of forensic linguistic expertise of written speech]. Kyiv: National Academy of Internal Affairs URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/48e0c483-78fa-452a-a7b7-d0564106383c/content> (accessed: 20.03.2026) [in Ukrainian].

16. Bennenworth K. (2010). Sexual offences. Negotiating paedophilia in the investigative interview: the construction of sexual offences against

children. The Routledge Handbook of Forensic Linguistics / Malcolm Coulthard, Alison Johnson. London and New York: Routledge, 139–155 [in English].

17. Jewkes Y., Wykes M. Reconstructing the sexual abuse of children: “Cyber-paeds”, panic and power. 2012. Vol. 15, Issue 8. P. 934–952. DOI: <https://doi.org/10.1177/1363460712459314>. (accessed: 20.03.2026) [in English].

18. Johnson A., Coulthard M. (2007). An Introduction to Forensic Linguistics: Language in Evidence. London: Routledge [in English].

19. Judge A. “Sexting” Among U.S. Adolescents. Harvard Review of Psychiatry. 2012. Vol. 20, No. 2. P. 86–96. DOI: <https://doi.org/10.3109/10673229.2012.677360> (accessed: 20.03.2026) [in English].

20. Olsson J. (2009). More Wordcrime: Solving Crime with Linguistics. London and New York: Continuum [in English].

21. Reed E., Wong A., Raj A. (2019). Cyber sexual harassment: a summary of current measures and implications for future research. Violence Against Women, 26(12–13), 1727–1740. DOI: 10.1177/1077801219880959. [in English].

22. Shuy R.W. (2005). Creating Language Crimes: How Law Enforcement Uses and Misuses Language. New York: Oxford University Press [in English].

23. Tiersma P. (2007). The Language of Consent in Rape Law [In:] The Language of Sexual Crime. London: Routledge, 83–103. DOI: 10.1057/9780230592780_5. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9780230592780_5 (accessed: 20.03.2026) [in English].

Надійшла до редакції / Received: 13.03.2026

Отримана після доопрацювання / Received after revision: 27.04.2026

Прийнято до друку / Accepted for publication: 27.04.2026

Опубліковано / Published: 29.05.2026

Фінансування: відсутнє / Funding: none.

Конфлікт інтересів: автор(и) заявляє(ють) про відсутність конфлікту інтересів / Conflict of interest: the author(s) declare no conflict of interest.

Дотримання етичних норм: дослідження виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності / Ethical compliance: the study was conducted in accordance with the principles of academic integrity.

Дані дослідження: усі дані, необхідні для обґрунтування висновків, наведено у статті / Research data: all data necessary to substantiate the conclusions are presented in the article.